

STREET ART DURING THE WAR IN UKRAINE

СТРИТ-АРТ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Shelomanova Yu. M. Шеломанова Ю. М.

*Assistant at the Department of Fine Arts
Lesya Ukrainka Volyn
National University
Lutsk, Ukraine*

*асистент кафедри образотворчого
мистецтва
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Мистецтво стріт-арту своїм корінням сягає часів давніх цивілізацій. До прикладу прикрашені малюнками стіни храмів у Месопотамії, вуличних вітарів у Помпеях, стіни замку Чеськи-Крумлов датованого 1240 року відкривають нам цікаві зразки вуличного стінопису. Стріт-арт набув популярності у II пол. XX століття (спочатку у 70-х роках – у США, у 80-х роках – у європейських країнах, після розпаду СРСР – у 90-х – у країнах пострадянського простору) [1]. [3, с. 7] І хоча на сьогоднішній день, ще існує деяка плутанина у термінології важливість цієї сфери сучасного мистецтва є незаперечною. Мистецтво ніби виходить на вулицю до глядача, де планує зустрітися з ним «з ненацька» несучи певний меседж. Творчість художників-муралістів, що перетворюють сіру стіну у витвір мистецтва набирає обертів і цінності, як за кордоном так і в Україні. Українське вуличне мистецтво мало швидко еволюцію: від хаотичних розписів парканів і дивних графіті в 90-х до грандіозних філософських муралів сьогодення. Важливо, щоб до розвитку муралів був застосований саме мистецький підхід, який в свою чергу формує позитивний артмідж України. Міжнародна популярність стріт-арту, який є основою міжнародних фестивалів та культурного обміну, ще раз нагадує про те, що в наш час мистецтво – один із найвпливовіших варіантів дипломатії через образотворення.

Під час війни патріотичний мурал зайняв свою вагому нішу в урбаністичному стінописі. Мужність, стійкість, незламність нашої нації у час повномасштабної війни надихає на створення патріотичних муралів, які додають нам сили продовжувати боротьбу. Крім українських митців, свої роботи в Україні вже презентували всесвітньовідомі художники, як-от Бенксі, Крістіан Гемі, TvBoу та інші.

Посеред найбільш популярних муралів, які з'явилися в Україні під час війни є наступні:

– Мурал «Привиди Києва» авторства Андрія Ковтуна на вулиці Межигірській у Києві.

– «Свята Джавеліна» вулиця Авіаконструктора Антонова в Києві. Створена вона за ескізом канадського журналіста українського походження Крістіана Бориса.

– «Воїн зшиває прапор України» – цей мурал художника Олександра Корбана тепер прикрашає район Києва Оболонь. На ньому зображено руки військового, які зшивають прапор, що символізує країну. Мурал був створений у дні визволення Ірпеня та Бучі.

– «Пес Патрон», Київ автор український художник та мураліст Віталій Гідеван

– «Красавица» терпіти не буде» – мурал на вулиці Соборній автор, рівненський художник Костянтин Качановський.

Одним із культурних проєктів на підтримку України є The Wall. Його реалізували агенція Port та Український інститут за підтримки МЗС [2]. [4] У межах якого в п'яти містах: Відні, Берліні, Марселі, Брюсселі та Найробі – створили монументальні роботи, присвячені Україні. Водночас мурали як реакція на війну з'являються стихійно з ініціативи самих митців по всьому світу – у Німеччині, Франції, Литві, Чехії, Грузії, Сполучених Штатах.

Приклади муралів на підтримку України за кордоном:

– Вільнюс, Литва Мурал на знак солідарності з Україною прикрасив стіну військової академії. Автор, Лінас Казюлоніс використав для його створення світліну документального фотографа, який зафіксував зворушливий момент прощання українського військового із коханою.

– «Півень із Бородянки» як символ незламності українського духу прикрашає місто Санкт-Галлен у східній частині Швейцарії. Знаково, що на муралі є напис українською: «Ні війні».

– Мурал у столиці Чехії. Празі, на якому зображена маленька дівчинка, яка разом із своїми іграшками ховається під українським прапором.

– Лондон, Великобританія. художник WOSKerski створив яскравий мурал із дівчиною в шапці кольорів українського прапора.

– Лісабон, Португалія зображення із світлини з Оленою Курило, вихователькою дитячого садочка з міста Чугуїв. Її поранене обличчя стало обличчям війни в Україні, оскільки провідні ЗМІ надрукували її портрет на перших шпальтах вже 25 лютого.

– Кардіфф, Велика Британія автор зобразив око людини, яка бачить вибухи у Києві. Потужна робота отримала велику популярність і поширення в мережі, тому митець вирішив випустити її у друкованому форматі й направити весь прибуток від продажу на допомогу українцям.

– Мурал *Grow in Freedom* у Брюсселі, створений українськими художницями сестрами Фельдман і бельгійською ілюстраторкою Терезою Здралевич

Неможливо оминати той факт, що урбаністичні стінописи поєднують із сучасними комп'ютерними технологіями. Так наприклад відсканувавши QR-код на екрані свого телефону можна побачити, як оживає зображення, або ж з'являється віртуальний мурал. Під час війни на зруйнованій стіні іранським дроном історичного будинку по вулиці Жилинській в Києві з'явилося віртуальне зображення [3], [6]. А ще використовуючи QR-код, який розміщують поруч муралу художники шляхом збору коштів допомагають ЗСУ.

Література:

1. Онкович А., Онкович Г. Вуличне мистецтво : медіаосвітній аспект / Від медіаграмотності до медіакультури : стратегії, проблеми, перспективи : *тези доп. Міжнар. наук.–практ. Інтернет-конф., м. Миколаїв, 27 квітня 2016 р.* – Миколаїв : ОППО, 2016. – С. 69–71.

2. Прищепкін Є. Київські мурали. *Kyiv murals*. Путівник. Київ: Варто, 2017. С 220

3. Васюрина А. О., Клімова А. Стріт-арт як соціально-естетичний феномен урбанізованого простору. *Світогляд-Філософія-Релігія. СУМИ ДВНЗ «УАБС НБУ»* 2018. Вип. 13. С. 26-31.

4. Маселко В. Муралі як реакція на війну з'являються в Україні та за кордоном. Як це впливає на міський простір. *Громадський простір*. <https://www.the-village.com.ua/village/city/public-space/337689-murali-yak-reaktsiya-na-viynu-z-yavlyayutsya-v-ukrayini-ta-za-kordonom-yak-tse-vplivae-na-miskiy-prostir>

5. Мостинець В. Мурал-арт в Україні. <https://gallery101.com.ua/mural-art/>

6. Віртуальний мурал з'явився на стінах зруйнованого росіянами будинку. ТСН. 13.12.22. <https://tsn.ua/video/video-novini/virtualniy-mural-z-yavivsy-na-stinah-zruynovanogo-rosiyanami-budinku.html>